

Новоукраїнський навчально-виховний комплекс
“Дошкільний навчальний заклад — загальноосвітня школа
I — II ступенів” Чорнобаївської селищної ради

Пошуковий щоденник
проєкту

**"Жінки під впливом пропаганди: дослідження
впливу радянської пропаганди на уявлення про
роль та ідеал жінки в СРСР"**

Виконавці проєкту:

Джулай Дарина,
Голубіна Анастасія,
Лесечко Мілана,
Шадріна Катерина,
Устименко Євгенія,
Німчінов Богдан,
Сапсай Станіслав,
Бублик Захар.

Керівники проєкту:

вчитель історії
Устименко Інна Петрівна
e-mail: ina1967@ukr.net
моб. тел.: 0983150853;
вчитель української мови
Лесечко Оксана Андріївна
e-mail: ina1967@ukr.net
моб. тел.: 0686239500

Привіт! Познайомимося? Ми — учні найкращої у світі Новоукраїнської школи, що розташована у мальовничому селі на Чорнобаївщині, Черкаській області. Окрім того, що всі ми є добрими друзями, нас поєднують багато спільних захоплень. Ми любляємо грати у волейбол, брати участь у різноманітних квестах і флешмобах. Та найбільше задоволення ми отримуємо досліджуючи історію рідного села – Новоукраїнка. Тож, дізнавшись про те, що було оголошено старт конкурсу “Радянське минуле — (пере)осмислення історії” одногосно вирішили брати у ньому участь, тим більше, що учні нашої школи вже були призерами конкурсу. І для нас це був добрий приклад для наслідування і свого роду виклик.

Так як команда у нас була вже сформована, ми взялися обирати тематику нашого дослідження. Відразу вирішили, що вона буде близька жіноцтву. Вибір теми пояснюється тим, у листопаді-грудні ми працювали над створенням відеоролика про нашу односельчанку Катерину Полатайло, який презентували

на конкурсі “Славетні українці Черкащини” (посилання на ролик : <https://www.facebook.com/100023164211928/videos/1402095067088355?idorvanity=234679352144096>). Так от, під час пошуку джерел про нашу землячку ми знайшли безліч фотоматеріалів і нас здивувало те, що серед очільників господарств Чорнобаївщини жінок не було, в основному керівні посади у районі, чи в області посідали чоловіки. Для прикладу додаємо фото:

Ще тоді, у грудні, ми твердо вирішили дослідити чому так сталося, що так мало жінок брали активну участь у суспільному житті. Чи це був особистий свідомий вибір, або , можливо, результат державної політики. Тож коли було оголошено про цей конкурс ми знали над чим працювати. Це якраз той випадок, коли тема сама нас “знайшла”.

Наступним етапом було створення плану роботи. І тут виникли перші труднощі. Справа в тому, що ми все не могли домовитися з чого розпочати. Після деяких дискусій, було вирішено робити все покроково (так як було запропоновано у положенні про конкурс) і вирішувати проблеми по мірі їх виникнення.

1 крок :

- шукаємо в інтернеті статті про те, як пропаганда формувала “ідеальну” радянську жінку;

- йдемо до бібліотеки, сподіваючись знайти радянську періодику, яка пропагувала певні цінності (на жаль, знайти вдалося мало, проте деякі екземпляри вдалося добути);

- в пошуках інформації відвідуємо музей села (знаходимо деякі дані про Катерину Полатайло та доповнюємо фонд музею своїми знахідками : фотографіями, які вдалося взяти у сімейному архіві родини Полатайло та копіями фото з Чорнобаївського краєзнавчого музею); про жодну жительку села інформації не знаходимо і розуміємо, що в майбутньому нам є над чим працювати;

- кожний із нас вдома говорить з рідними про життя в радянський період та про те як суспільство, влада, впливали на життя жінок в той час;

- переглянули фільми: “Дівчата”, “Весна на Заречной улице, “Москва слезам не верит”,(робимо висновок, що медіа виховувала у глядачок такі цінності як : жертвність, трудовий героїзм, патріотизм, бути задоволеною тим, що маєш, проте мало уваги приділялося збереженню ментального здоров’я) ;

- переглядаємо в інтернеті пропагандистські плакати і розуміємо, що жінки були жертвами ідеологічної політики совецкої влади і разом із тим, образ радянської жінки був інструментом впливу на всіх громадян;

- рефлексуємо, пишемо статтю.

2 крок:

- вибір респондента (з проханням про інтерв’ю ми звернулися до нашої учительки Люби Дмитрівни Артемової, яка любязно погодилася);

- підготовка запитань до інтерв’ю (разом ми склали орієнтовні питання та перед записом обговорили їх з Любою Дмитрівною);

-запис відео (інтерв'юером захотіла бути Лесечко Мілана, яка в майбутньому мріє стати журналісткою);

-транскрипція (транскрибування інтерв'ю виконали Бублик Захар та Голубіна Анастасія.

З розмови з Любою Дмитрівною ми виділили деякі тези, які вважаємо важливими. (Пряма мова)

1. Позитивне:

- “Згадується те, якими ми були дружними...”

“Приємні спогади спільної роботи у старших класах...”

- “На першому місці було навчання.”

- “Поки молоді були: зразу їздили на море, їздили у гості до родини чоловіка в Росію. Бували в Москві, Петербурзі, Рига, Прибалтику відвідували. Були такі екскурсійні тури і ми купляли путівки і їздили на екскурсії отакі”.

2. Негативне:

- “А особливо, звичайно, трошки такий, можливо страх, боязнь перед вчителем, перед суспільством, нас так виховували.”

- “... я вважаю, на дитячий організм, на дитячу душу, на дитячу психіку, можливо якийсь тиск був великий, бо постійно в деякій мірі ми перебували в страху. “

- “По-перше, більша роль в таких професіях, здебільшого відігравали чоловіки. Хоч нам і хотілося, жінкам, але не завжди нам була відкрита дорога і за кордон, і дипломатичні місії, групи.”

- “Це було складно, і не тільки з одягу чи косметики, а навіть продукти харчування не всі були доступні нам, простим людям. Нам хотілося багато чого, так як і кожній людині: і тих самих цукерок, і мандаринів, і апельсинів, але цього за часів, коли я навчалася в інституті, в школі цього ще не було”

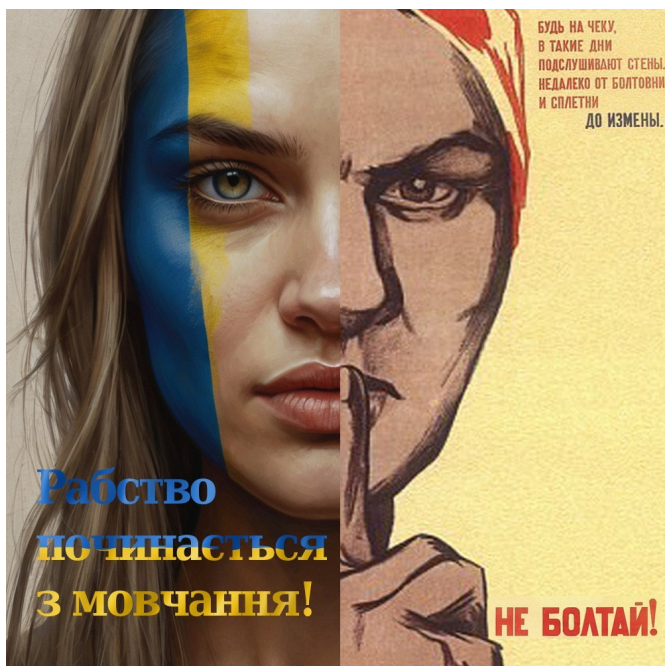
- “Будинку як собі купити не могли, жили на квартирі, нам дали на певний період.”

- “Якщо за часу Радянського Союзу ми дійсно боялися не те щось сказати, ми боялися висловити свою власну думку, відстояти самих себе, то зараз у ці дні, наші часи стали більш більшими, ми можемо висловити свої думки, ми приймаємо участь в виборах нашої влади, ми трошки краще стали жити. Маємо доступ до всього, в магазинах все що, ти хочеш, можеш купити, зарплати стали, звичайно, більше достойні. Ми можемо дозволяти собі купити, все що забажаємо, можливо в деякій мірі трошки, більш вагомше купити, то треба десь і підекономити, але в основному купити можна все.”

3 крок

Створюємо плакат.

Серед багатьох запропонованих варіантів, одноголосно ми обрали ескіз Євгенії Устименко. Він складається з двох частин. Ніби минуле і сучасність переплітаються. І кожна людина, яка бачить зображення обирає для себе той варіант, який ближче їй по духу.

Справа зображено обличчя радянської жінки з виразом строгості. Вона тримає палець біля уст, як символ того, що треба мовчати. Її виражає серйозність і рішучість. Червоний колір, символізує силу та енергію радянського соціалізму.

Напис "Не болтай!" закликає до обережності у висловлюванні думок..

В радянський період цей плакат використовувався для пропаганди дисципліни та контролю над

висловлюваннями громадян в суспільстві. Він мав нагадати людям про важливість обмеження своїх висловлювань та дотримання правил солідарності з радянською ідеологією.

Зліва ми бачимо українку. Жовто-блакитні кольори вказують на її патріотизм та громадянську позицію. Слоган "Рабство починається з мовчання" – має глибокий сенс і відображає важливість висловлювання своєї думки та відстоювання власних прав і свобод. Це принцип, який має актуальність у сучасному світі, де демократичні цінності та права людини є невід'ємною частиною суспільства. Мовчання може стати інструментом утиску та контролю над індивідом. Коли людина замовчує, вона може стати заручником системи, що обмежує її права та свободи. Часто це мовчання виникає зі страху перед владою, соціальною або політичною репресією. Однак, важливо розуміти, що саме цей страх і мовчання створюють підґрунтя для подальшого встановлення та збереження системи утиску. Проте, з іншого боку, важливо пам'ятати, що саме мовчання може підтримувати і підсилювати систему утиску. Коли люди не висловлюють своїх думок та не відстоюють своїх прав, вони стають залежними від тих, хто має владу.

Тому, для забезпечення свободи та справедливості у суспільстві, важливо пам'ятати про силу висловлювання своїх думок та ставлення проти утисків і порушень прав людини. Рабство починається з мовчання, але кожна вимовлена думка, кожне висловлене обурення може стати кроком до змін у суспільстві і до відновлення людської гідності.

Рефлексія

Під час роботи над проєктом нами було досліджено вплив пропаганди на життя жінок і формування їхнього образу. Пропаганда, виступаючи як потужний інструмент масової комунікації, змінювала уявлення про ідеальну жінку і

нав'язувала стереотипи, які відповідали політичним та ідеологічним цілям влади.

У радянському Союзі, пропаганда активно просувала образ ідеальної радянської жінки як працюючої, відданої матері та вірної дружини, яка бере активну участь у будівництві соціалізму. Цей образ відображав ідеологічні уявлення про роль жінки у суспільстві та сприяв утвердженню контролю держави над особистим життям.

Проте, пропагандистські зусилля також обмежували свободу жінок та змушували їх відповідати стандартам ідеальної радянської жінки, що може бути причиною соціального тиску та дискримінації.

Завдяки критичному осмисленню і розумінню впливу пропаганди, сучасне суспільство стає більш відкритим і розуміючим до різноманіття жіночих ролей та ідентичностей. Важливо визнати, що кожна жінка має право на своє власне самовизначення і не повинна бути обмежена стереотипами, що нав'язуються пропагандою.

Отже, зважаючи на історичний досвід, потрібно продовжувати боротьбу за рівність та визнання прав жінок у сучасному суспільстві, а також захищати їх від впливу негативної пропаганди, що може обмежувати їхні свободи та можливості.